

Dialoguri simfonice Despre muzica Brăilei și oamenii ei

Abia acum sunt liniștiți că am încheiat cu fanfara. Asa cum ți-am promis, dialogul de astăzi îl dedicăm fostului primar Radu Portocală, cel mai mare primar pe care l-a avut vreodată Brăila. Un primar care, printre alte activități dedicate orașului, și nu puțin, a găsit timp și pentru cultură și în mod deosebit pentru muzică.

- Un primar de partea muzicii ?

- Să nu te miri ! La Brăila a fost posibil.

Am vorbit despre primarul Liviu Macedonescu, primarul scolar în Italia în ale căntului, prim tenor al Operei Române, care în unele seri urca din fotoliul de primar direct pe scenă spre a cânta în spectacole cu public. Acum vorbim de un primar care a impulsionat muzica și pe care a sprijinit-o și a dotat-o.

Am spus într-unul din dialoguri despre speranța brăilenilor de a avea o orchestră simfonică și am redat textul celor doi edili de astăzi care au făcut astfel de afirmații. Citez: *speranța renașterii orchestrei simfonice va deveni în curând realitate, ne-o spune atât președintele Consiliului Județean, domnul Gheorghe Bunea Stancu, cât și domnul primar Aurel Simionescu, în aceeași pagină a caietului-program de sală a concertului din 17 august 2008. Citez:*

Repunerea în drepturi a Societății Filarmonice Lyra, precum și intențiile Primăriei și ale Consiliului Județean de a înființa Orchestra Simfonică ne dă speranța că, nu peste mult timp, Brăila va avea o Instituție Muzicală Profesională, cu o stațiune permanentă, care va reface definitiv legăturile cu vechea glorie muzicală a Brăilei.

- Odișea Orchestrei Simfonice din Brăila va lua sfârșit? Asta vrei să înțelegi din textul pe care mi l-ai citit? Dă-mi voie să mă îndoiesc. Din păcate, sunt tot promisiuni. De cincisprezece ani se tot promite. Să fim serioși. Dacă domnul Gheorghe Bunea Stancu a vrut în luna martie să fie concurs de muzică usoară la Brăila, în luna august s-a ținut Concursul George Grigoriu. A vrut să-l facă internațional, l-a făcut. A vrut să-l televizeze, l-a televizat. Orchestra simfonică la Brăila va fi doar atunci când și aceasta va intra în grațiile domniei sale. Până acum nu l-am văzut la vreun concert simfonic. Când îl voi vedea aplaudând o simfonie de Mozart, atunci sunt sigur că Brăila va avea orchestră simfonică. Dar să lăsam orchestra simfonică, ea rămâne încă un vis frumos al intelectualității brăilene și al copiilor talentați ai Brăilei. La Brăila, oraș odinioară al muzicii, încă nu i-a venit timpul. Degeaba vrea domnul Simionescu.

- Chiar crezi că domnul Aurel Simionescu vrea?

- Sunt sigur. L-am văzut la trei concerte simfonice stând de la început până la sfârșit.

- A urcat pe scenă și a dat flori dirijorului și solistilor.

- Și asta te face să crezi că va face orchestră simfonică! Nu fi copil!

- Adevărat! Până acum n-a dat niciun semnal incurajator. Are deja zece posturi de instrumentiști aprobate printr-o hotărâre a Consiliului Local care au rămas pe hârtie de un an și jumătate. Nu trebuia să mai înființeze nimic, ci doar să declare în presă concurs pentru ocuparea lor. Se numea că Brăila are, măcar, zece instrumentiști.

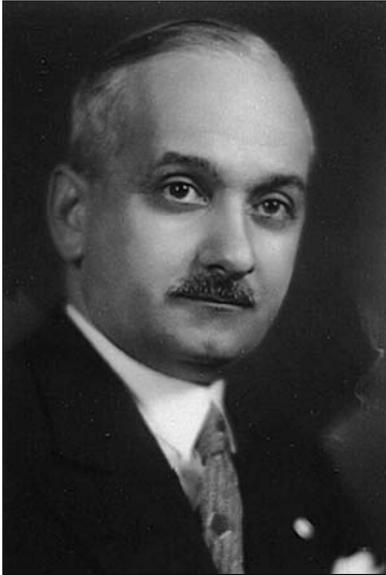
- Era un pas, pas pe care nu l-a făcut.

- Nu l-a făcut încă. Sunt sigur că-l va face. În octombrie Societatea Filarmonică Lyra aniversază 150 de ani de existență neîntreruptă. Sunt sigur că pregătește ceva. Că are deja un plan. Este Președintele de Onoare al societății. Asta îl obligă! Vom vedea! Să trecem la dialogul zilei.

- Falsificarea istoriei nu înseamnă numai să săvârșești gesturi criminale împotriva adevărului, precum cele aparținând lui M. Roller care a scos un manual mincinos și a distrus (a ars) șapte vagoane de documente din Arhivele Naționale ale României. Tot falsificare, la fel de autentică în rău, este și desemnarea necinstită a unor portrete, răsturnarea valo-

rilor culturale, științifice și morale, exacerbarea meritelor unor mediocri, acordarea de titluri necuvenite, transformarea celor mai neînsemnate întâmplări în evenimente epocale de un lux desgușător, îngropăcuni megalomane persoanelor fără merite deosebite, chiar faraonice, în cel mai penibil stil mafiot.

Îți prezint, domnule farmacist, în cele ce urmează, aspecte din viața unei familii care a dat foarte mult și a primit foarte puțin, sau mai bine zis a fost umilită pentru tot ce a făcut : familia Portocală, în frunte cu Radu



Portocală.

S-a născut la Brăila pe 12 august 1888. Tatăl, Miltiade Portocală, născut în anul 1856, a făcut studii economice la Institutul Superior de Comerț din Anvers (Belgia), fiind printre primii români care au studiat în această prestigioasă instituție. A urmat o specializare bancară la Crédit de Lyon (Paris), după care a fost numit (1885) în funcția de director al sucursalei Băncii Naționale din Brăila. Inițiat în masonerie pe când se afla la Paris, ca multi alți tineri liberali români, a făcut apoi parte din loja masonică brăileană Steaua României. A murit tânăr, în anul 1905.

Mama, Amalia Djuvara (1866-1957), era fiica lui Constantin Djuvara, pasoptist, prieten cu C. A. Rosetti, exilat la Paris după 1848, apoi primar și deputat de Brăila.

Radu Portocală și-a luat bacalauratul în anul 1907 la liceul Nicolae Bălcescu din Brăila. A studiat dreptul și filozofia la Universitățile din Iași și București. Ca membru fondator, devine președintele Uniunii Studenților Români, prima asociație studentescă din România care federează toate asociațiile existente în centrele universitare. În această calitate, a participat la organizarea, în 1909, a primului Congres al Studenților români de pretutindeni.

În 1911, se înscrie în Baroul din Brăila.

La 10 aprilie 1914, se căsătorește cu Maria Margareta Ollănescu. Am să-mi permit să vorbesc pe larg și de Maria Margareta Ollănescu. Este un personaj care a intrat în istoria Brăilei nu numai ca soție a primarului

La 30 martie 1915, în timpul primului război mondial dă naștere singurului său fiu, numit Radu Constantin. Pe atunci Radu Portocală era locotenent în Regimentul 3 Artileriei.

În anul 1922, devine primar al

Brăilei, funcție pe care a deținut-o până în anul 1925. Realizările lui ca primar sunt impresionante și am să le prezint cât se poate de rezumativ.

Pe plan urbanistic : • A pavat cu granit 12 km de străzi ale orașului • A construit halele din Piața Poporului • A pus bazele parcului din Piața Regală • A dotat Uzina de Apă cu un nou bazin • A dotat Abatorul cu instalații moderne de apă și canalizare, l-a împrejmuit și a construit cartierul popular din spatele abatorului. • A creat și pavat piața din fața cimitirului Sf. Constantin • A împrejmuit cimitirul Sf. Maria cu ziduri de beton • A construit trotuare pavate până la Brăilița • A rezolvat, printr-o convenție impusă societății concesionare, problema iluminatului și a tramvaiului, dezastroase după ocupația din timpul războiului.

Pe plan social • A implantat la Brăilița societatea de material feroviar Franco-Română, creând astfel sute de locuri de muncă. • A reorganizat și dezvoltat laboratorul comunal de analize chimice și bacteriologice • A înzestrat cu aparatul medicală modernă dispensarul sindicatelor muncitorești și Spitalul Brăilei • A înființat în port o brutărie sindicală cu pâine ieftină • În cartierul muncitoresc de la bariera Călarșilor a construit Școala primară Spiru Haret (4 clase de băieți și 4 clase de fete), înzestrată cu o sală pentru activități sportive, săli de dusuri, săli de mese și locuințe pentru director și directori • A început o construcție similară în cartierul C.F.R. din preajma gării

(terminată de succesori săi) • A creat pe lângă liceul Nicolae Bălcescu un cămin pentru elevii săraci din mediul rural. • A întreținut la București un cămin pentru studenții brăileni. • A creat burse pentru studenții brăileni de la Universitățile din București și Iași • A împroprietărit peste 5.000 de familii de demobilizați • A susținut interesele muncitorilor și ale portului Brăila, sprijinind înființarea primului sindicat al docherilor, ceea ce i-a atras recunoștința și prietenia lui Panait Istrati, în ciuda apartenenței acestuia la mișcarea socialistă. • A înființat o reformă ce aștepta de peste 50 de ani: răsucupărarea embati-curilor, sistematizarea și regularizarea comunelor Vatra-Veche, Piscu, Brăilița, Comorofca, rezolvând definitiv o situație care privea peste 10.000 de familii

Pe plan administrativ. • A reorganizat și modernizat serviciile Primăriei • A creat 3 servicii tehnice (construcții, pavaje, apă-

electricitate) conduse de către un inginer • A creat echipe permanente de întreținere a instalațiilor urbane • A înființat un serviciu municipal de arhitectură

Pe plan cultural • A înființat revista de cultură regională *Analele Brăilei*

• A înființat ciclul de „*Conferințe ale Analelor*” (printre invitați: Octavian

Goga, I. G. Duca, C. Argetoianu, N. Iorga, Nae Ionescu, Dr. Mina Minovici, s.a.)

• A contribuit la dezvoltarea Teatrului din Brăila, invitând actori care aveau să devină mari nume ale scenei românești (Aurea Buzescu, Mihai Fotino, Gr. Vasiliu-Bîrlig, s.a.) • A concesionat Lyrei teren pentru construcția Palatului Lyra și pentru o Grădina de vară. A sprijinit construcția clădirii cu sume de bani după cum urmează: în anul 1924 cu 550.000 lei ; în 1925 cu 50.000 ; în 1926 cu 160.000 lei ; în 1827 cu 100.000 lei ; în 1828 cu 150.000 lei ; în 1929 cu 50.000 lei ; în 1930 cu 40.000 lei ; în 1931 cu 40.000 lei ; în 1932 cu 20.000 lei ; în



1933 cu 54.333 lei ; în 1934 cu 64.000 lei. - A sprijinit activitatea Orchestrei Simfonice Lyra cu sume de bani după cum urmează: 1924-1935 câte 50.000 lei ; în 1935 cu 60.000 ; în 1936 cu 45.000 lei ; în 1937 cu 48.000 lei.

- A acordat ajutoare pentru buna funcționare a Școlii de muzică Lyra, după cum urmează: între anii 1924-1937 câte 50.000 lei anual.

- A acordat, de asemenea, o subvenție anuală în lemne de foc pentru ajutorarea Școlii de muzică a Societății Filarmonice Lyra

În total, Primăria a acordat Societății filarmonice Lyra, școlii ei de muzică și Orchestrei Simfonice a Societății filarmonice Lyra, începând din anul 1924, când a început construcția clădirii și până în anul 1938, suma de 2.439.000 lei, așa cum reiese din documentele aflate la Arhivele Naționale, Filiala Brăila.

- Aș vrea să știu dacă a avut vreun legătură mai strânsă cu muzica.

- În primul rând cânta la pian și o acompania de pe soția lui care era soprana. Faceau muzică în familie. Era prieten cu George Cavadi și cu Liviu Macedonescu, care puteau fi întâlniți des în casa Portocală. De altfel, adresa lui Cavadi prin care acesta cere primarului concesiunea unui teren pentru construcția Palatului Lyra a fost scrisă chiar în casa lui Portocală și la sugestia acestuia. Atunci când Cavadi a murit la Paris, cine crezi că i-a adus rămășițele pământești la Brăila ? Se spune că prezenta Hariclee Darclée la înmormântarea lui George Cavadi la Brăila s-ar fi datorat familiei Portocală. Doamna Simona ne face semn că pagina-i full. Continuăm data viitoare.

Pe contactate
Simona POPA

